

SLUTRAPPORT

Projekt Gränslös Naturturism 2015-2018

Interreg
Sverige-Norge

Europeiska regionala utvecklingsfonden

EUROPEISKA UNIONEN

Projektet medfinansieras av

Fylkesmannen i Østfold – Haldenkanalen Regionalpark – Indre Østfold Reiselivsfond – Østfolds Fylkeskommune samt kommunerna Aremark – Aurskog Høyland – Bengtsfors – Dals-Ed – Färgelanda – Marker – Mellerud – Rømskog – Vänersborg – Åmål - Årjäng

SLUTRAPPORT

INTERREGPROJEKT GRÄNSLÖS NATURTURISM (GNT) 2015-2018

OMSLAG	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
1. SAMMANFATTNING	3
2. PROJEKTETS BAKGRUND	5
3. MÅL, RESULTAT OCH FÖRVÄNTADE EFFEKTER	5
3.1 Affärs- och produktutveckling	6
3.2 Webbportaler och säljplattformar	8
3.3 Utveckling infrastruktur	9
3.4. Utbildning och nätverk	11
4. PROJEKTORGANISATION	14
5. INDIKATORER	14
6. GRÄNSÖVERSKRIDANDE MERVÄRDE	14
7. DE HORISONTELLA KRITERIERNA	15
8. INFORMATION OCH KOMMUNIKATION	15
9. FÖRANKRING AV PROJEKTETS RESULTAT OCH EFFEKTER	15
10. AKTIVITETER OCH EKONOMI	16
11. FÖRSLAG OCH IDÉER	16
BILAGOR	17-23

1. SAMMANFATTNING

Huvudmännen för projekt ”Gränslös Naturturism 2015-2018, Dalslands Turist AB och Utmarksavdelningen for Akershus og Östfold, har tidigare genomfört flera gemensamma interregprojekt inriktade på att utveckla områdets sportfisketurism. Projekten har varit mycket framgångsrika och projektiden för ”Gränslös Naturturism” har varit att ta vara på och använda de kunskaper, erfarenheter och den arbetsmetodik som tidigare projekt resulterat i för att utveckla vandrings- och cykelturismen i projektområdet.

Projektets primära målgrupp har varit mindre turistföretag verksamma i projektområdet som omfattar delar av Akershus och Östfold samt Dalsland och Årjängs kommun. Den övergripande målsättningen har varit att stärka företagens möjligheter att växa på såväl nationell marknad som olika exportmarknader.

I projektet har ingått fyra huvudsakliga arbetsområden. **Affärs- och produktutveckling - Webbportaler och säljplattformar - Utveckling infrastruktur och Utbildning och nätverk.**

Inledningsvis i projektet påbörjades arbetet med att bygga upp ny ledinfrastruktur, främst cykelleder, eftersom sådan fanns i mycket liten omfattning. Parallellt utvecklades en metodik och kriterier för långsiktig kvalitetssäkring av ledinfrastrukturer samt en gemensam informations- och presentationsstandard för leder. En gemensam webbportal/informationsbas för projektområdets cykel- och vandringsprodukter togs också fram. Genom insatserna skapades bra grund för fortsatt utveckling och för projektets affärs- och produktutvecklingsarbete.

I affärsutvecklingsdelen har inriktningen varit att i samverkan med researrangörer och lokala turistföretag/leverantörer utveckla efterfrågebaserade vandrings- och cykelprodukter för olika marknader. Totalt 47 turistföretag/organisationer har på olika sätt varit engagerade i projektet. Flertalet av dem har fått en bättre exportkompetens och varit involverade i olika affärs- och produktutvecklingsprocesser.

I projektet har olika utbildningsinsatser med inriktningen digital synlighet och export genomförts.

En gränsöverskridande guideutbildning har resulterat i att 12 certifierade guider nu har kompetens att arbeta hela projektområdet.

Trots en hög ambitionsnivå har de flesta av projektets aktivitets- och volymmål uppfyllts. Den största utmaningen har bestått i att dokumentera befintlig och ny ledinfrastruktur. Informationsinsamling/besiktningar, fotografering, kartproduktioner, översättningar med mera har tagit betydligt längre tid än planerat. Speciellt utmanande har arbetet med de gränsöverskridande lederna varit. Kvalitetsbrister och otydligt huvudmannaskap har också inneburit att många leder/produkter inte kunnat publiceras.

När projektet nu avslutas kan konstateras att den övergripande målsättningen uppfyllts. Mycket arbete återstår, men förutsättningarna för en fortsatt positiv utveckling av vandrings- och cykelturismen i området har markant förbättrats!

SUMMARY – ABSTRACT

The principals for the projects, "Borderless Nature Tourism 2015-2018", Dalslands Turist AB and the Utmarksavdelning (wilderness department) for Akershus and Östfold, have previously completed several joint inter-regional projects that focused on developing sport-fishing tourism in the region. These projects were very successful. The project idea for "Borderless Nature Tourism" was to take advantage of and use the knowledge, experience and working methods gained from previous projects to develop hiking and cycling tourism in the project region.

The project's primary target group was small tourist companies operating in the project region, which comprises parts of Akershus and Östfold, as well as Dalsland and Årjäng Municipality. The overall objective was to strengthen business opportunities for growth, both in the national market and in various export markets.

Four main areas of work were included in the project. Business and product development - Web portals and sales platforms - Development of infrastructure - Training and networks.

Initially in the project, work started with the building up of a new route infrastructure, primarily cycling routes, as there were very few of these. Simultaneously, a methodology was developed and criteria drawn up for the long-term quality assurance of route infrastructure and a common information and presentation standard for routes. A common web portal/information base for the project-region's cycling and hiking products was also created. These efforts created good ground for continued development and for the project's business and product development.

Business development has focused on developing demand-based hiking and cycling products for various markets, in collaboration with tour operators and local tourist companies/suppliers. A total of 47 tourist companies/organizations were, in various ways, involved in the project. Most of them have gained better export skills and have been involved in various business and product development processes.

Various training initiatives, focusing on digital visibility and export were conducted during the project.

A cross-border training course for tour guides provided 12 certified guides, who now have the skills to work across the project region.

Despite a high level of ambition, most of the project's activity and volume goals were met. The greatest challenge was in documenting existing and new route infrastructure. Information gathering/surveys, photography, map production, translations and other things took considerably longer than planned. The work with the cross-border routes was especially challenging. Shortcomings in quality and unclear ownership resulted in many routes/products not being published.

When the project is completed, it can be concluded that the overall objective has been met. A lot of work remains, but the conditions for the continued positive development of hiking and cycling tourism in the region has been significantly improved!

2. PROJEKTETS BAKGRUND

Huvudmännen för projekt ”Gränslös Naturturism”, Dalslands Turist AB (DTAB) och Utmarksavdelningen for Akershus og Østfold, har tidigare drivit flera gemensamma interregprojekt inriktade på att utveckla sportfisketurismen i gränsregionen. Projekten har varit framgångsrika och gett mycket konkreta resultat. Idag säljs ett stort och brett utbud av norska och svenska sportfiskeprodukter på såväl inhemska som ett stort antal utländska marknader. Nya sportfiskeföretag, även utländska, har etablerat sig i projektområdet och antalet gästnätter kopplade till sportfisketurismen beräknades 2018 lågt räknat uppgå till ca 42 000.

Projektiden har varit att ta vara på och använda de kunskaper, erfarenheter och den arbetsmetodik som tidigare projekt resulterat i för att utveckla vandrings- och cykelturismen i området. Intresset för just vandrings- och cykelprodukter har ökat kraftigt de senaste åren, både nationellt och internationellt. I projektområdet finns också likartade och mycket goda utvecklingsförutsättningar i form av attraktiva naturmiljöer, en utvecklingsbar ledinfrastruktur och turistföretag intresserade av ledbaserad turism. Att kunna nyttja hela det geografiska områdets likartade resurser och förutsättningar som en grund för utvecklingsarbetet har liksom i tidigare projekt ansetts vara en helt avgörande framgångsfaktor.

Tidigare gemensamma projekt som genomförts för att utveckla sportfisketurismen har varit framgångsrika. Flera stora internationella sportfisketävlingar genomförs numera i projektområdet. ”Predator Tour 2019” lockade 236 deltagare från 18 länder!

Projektets primära målgrupp har varit mindre turistföretag verksamma i projektområdet som omfattar delar av Akershus och Østfold samt Dalsland och Årjängs kommun. Man kan också ange hela projektområdets besöksnäring som en målgrupp eftersom projektverksamheterna i ett längre perspektiv kommer att gynna alla aktörer inom regionens besöksnäring. En sekundär målgrupp är potentiella besökare som får ett större och mer tillgängligt utbud av naturturistiska produkter och därmed fler reseanledningar.

3. MÅL, RESULTAT OCH FÖRVÄNTADE EFFEKTER

Projektets övergripande målsättning har varit att genom ett fortsatt och utvecklat gränsregionalt samarbete i kombination med olika affärsdrivande insatser stärka de lokala turistföretagens möjligheter att växa på såväl nationell marknad som olika exportmarknader. Samtidigt ska projektområdet i sig etableras som en attraktiv, sammanhållen och konkurrenskraftig naturturismdestination.

Den övergripande målsättningen skulle uppnås genom insatser kopplade till fyra huvudsakliga arbetsområden:

- **Affärs- och produktutveckling**
- **Webbportaler och säljplattformar**
- **Utveckling infrastruktur**
- **Utbildning och nätverk**

De olika arbetsområdena har i stor omfattning, både arbets- och resultatmässigt, varit integrerade och beroende av varandra.

3.1 Affärs- och produktutveckling

Övergripande målsättning för arbetsområdet/aktiviteten:

Att genom ett strukturerat affärs- och produktutvecklingsarbete utveckla ett konkurrenskraftigt produktutbud och effektiva försäljningskanaler som stärker såväl de lokala turistföretagens som hela destinationens konkurrenskraft samtidigt som det gränsöverskridande samarbetet mellan turistföretagen stimuleras.

Planerad huvudaktivitet - Att utifrån en faktisk efterfrågan och i dialog med olika marknader/researrangörer samt lokala leverantörer, utveckla högkvalitativa, attraktiva och konkurrenskraftiga vandrings- och cykelprodukter.

Volymmål för aktiviteten:

20 nya vandrings- och cykelprodukter skulle utvecklas i samverkan med utländska researrangörer och kommuniceras mot deras målgrupper/kunder.

Förutsättningar och genomförande

Inledningsvis i projektet genomfördes en ny kartläggning/uppdatering av områdets ledinfrastruktur och de produkter/tjänster som var kopplade till produkterna vandring och cykel. Det kunde konstateras att dokumentationen och presentationerna av de befintliga lederna i projektområdet var mycket olika och i stora delar bristfälliga. Antalet cykelleder var väldigt få. Det fanns ett tydligt behov av nya leder och en gemensam metod/standard för hur man informerar om och presenterar olika ledinfrastrukturer, anpassad för både konsument- och researrangörled. Kriterier för långsiktig kvalitetssäkring av lederna saknades också. Avgörande förutsättningar och grunder för ett optimalt affärs- och produktutvecklingsarbete fanns alltså inte. Endast ett fåtal ledinfrastrukturer kunde inledningsvis kommuniceras mot researrangörer och ingå i produktutvecklingsarbetet.

Gaby Hain, Dalslands Turist AB, Magnus Fabbe Nilsson, Dalslandsresor och Sophie Nyström, landschef på Visit Sweden Nederländerna i samspråk under Fiets & Wandelmässan i Utrecht 2017.

Arbetet fick starta upp från grunden och genomföras i olika steg. Direkt vid projektstart påbörjades arbetet med att skapa nödvändig ny ledinfrastruktur, främst cykelleder. Detta arbete har sedan fortsatt under hela projektiden. Parallellt utvecklades en metodik och kriterier för långsiktig kvalitetssäkring av ledinfrastruktur utifrån kriterierna huvudmannaskap, ledinnehåll och drift/skötsel. En gemensam och gränsöverskridande informations- och presentationsstandard för vandrings- och cykelleder (leisure- och mountainbike) arbetades också fram. En grund för affärs- och produktutvecklingsarbetet skapades.

I affärs- och produktutvecklingsarbetet har kommunikationen med aktörer på olika exportmarknader varit viktigt. Ett syfte, förutom att informera om projektområdets produktutbud och möjligheter, har varit att få kännedom om vilka specifika önskemål och krav som ställs från olika marknader och kundsegment har när det gäller vandrings- och cykelprodukter. Att etablera bestående kontakter mellan projekthuvudmän, lokala företag/leverantörer och researrangörer har också varit viktigt.

Kontakter och kommunikation har främst skapats genom deltagande på mässor och workshops. Viktiga samarbetspartners i detta sammanhang har varit Turistrådet Västsverige, Visit Swedens utlandskontor, Visit Indre Östfold och Innovasjon Norge. Prioriterade exportmarknader har varit Nederländerna och Tyskland. Aktiviteterna har i sin tur resulterat i utvecklingsunderlag, produktförfrågningar, besök av researrangörer samt test- och pressresor.

I projektet har det utvecklats två kategorier av nya produkter, dels ny infrastruktur i form av vandrings- och cykelleder – se ”Utveckling infrastruktur” - och dels efterfrågebaserade paketprodukter som skapats i samverkan med researrangörer och lokala leverantörer.

AKTIVITETER I SAMMANFATTNING

Projektet har genomfört/medverkat på
14 Mässor och 3 Workshops – möten har genomförts med **48 researrangörer**.
Projektområdet har haft **11 researrangörbesök/testresor + 15 pressresor/journalistbesök**.

Team Nordic Trail på testresa i Dalsland!

Arbetsområdets resultat

- Kontakter och samarbeten med aktörer på olika exportmarknader har etablerats.
23 paketprodukter har i samverkan mellan researrangörer och lokala leverantörer utvecklats och kommunicerats mot olika exportmarknader. Delaktivitetens volymmål har uppfyllts.

Arbetsområdets effekter

- Projektägarna, ledernas huvudmän och de företag som arbetar med vandrings- och cykelturism har genom projektet fått nya kunskaper och fakta om olika marknadens och målgruppers önskemål och krav på cykel- och vandringsprodukter.
- Kontakter och affärer mellan projekthuvudmän, lokala turistföretag och researrangörer på olika exportmarknader har etablerats.
- Sammantaget har de lokala turistföretagens liksom hela projektområdets konkurrenskraft stärkts samtidigt som det gränsöverskridande samarbetet mellan turistföretagen har stimulerats.

Andra resultat av arbetet

Projektet har resulterat i att andra typer än vandrings- och cykelprodukter börjat säljas på olika exportmarknader. Exempel på sådana produkter är Mat & Whiskyresor(!) och olika typer av trailrunningprodukter.

I samband med cykel och vandringsmässan i Utrecht våren 2017 etablerades en kontakt med den holländska researrangören MTB-clinic som specialiserat sig på mountainbikecykling. Kontakterna ledde till att Åmåls kommun tillsammans med olika cykelintressenter genomförde en förstudie för att undersöka förutsättningarna för att etablera ett cykelcentra inklusive en downhillanläggning för cykel vid Höghedens Skicenter i Edsleskog, Dalsland. Arbetet pågår fortfarande.

Samarbetet med Visit Sweden i Nederländerna/Belgien ledde till att DTAB tecknade ett så kallat ”Resa-avtal” med organisationen, vilket gynnat hela projektområdet och dess företag.

Projektet har lett till organisationsförändringar hos den svenska projektägaren DTAB. Bland annat har en fast affäruvecklingstjänst i organisationen inrättats. Detta för att långsiktigt kunna säkerställa projektresultaten och arbeta vidare utifrån dessa efter projektidens slut.

Problem under arbetet

De kontakter som skapats med researrangörer har inte alltid kunnat hanteras optimalt på grund av otillräckliga personalresurser. Det har varit svårt att ta fram gränsöverskridande produkter som matchat faktisk efterfrågan.

Flere bedrifter vi har vært i kontakt med i løpet av prosjektperioden, inkludert visit-selskapene, peker på behovet for tilleggsprodukter som sykkelutleie, sykkelverksted, bagasjetransport, matpakke-løsninger til sykkelturen/gåturen, salg/utleie av utstyr. Med det volumet av gjester Haldenkanalen har i dag, er det imidlertid ikke et tilstrekkelig økonomisk grunnlag for å kunne tilby slike tilleggsprodukter. Et pilotprosjekt med sykkelutleie har vært prøvet ut gjennom Haldenkanalen, men har vist seg å ikke være lønnsomt.

3.2 Webbportaler och säljplattformer

Planerad huvudaktivitet:

Att utveckla och driftsätta moderna och effektiva informations-, kommunikations-, sälj - och bokningsplattformer för den gränsöverskridande destinationens utbud av vandrings- och cykelprodukter.

Övergripande målsättning för aktiviteten:

Öka företagets konkurrenskraft genom att skapa verktyg som effektiviserar marknadskommunikation och försäljning på såväl inhemsk marknad som olika exportmarknader.

Volymmål för aktiviteten:

Information om **80 produkter** inklusive infrastruktur (60 vandring + 20 cykel) ska kommuniseras/tillgängliggöras via de nya webbportalerna.

Förutsättningar och genomförande

I det sista gemensamma ”Fiskelandsprojektet” som avslutades 2012 färdigställdes en gemensam och gränsöverskridande säljplattform för sportfiskeprodukter – Fiskeland.se/no. Webblösningen var i dåtidens mått mycket avancerad och innehöll bland annat en egen funktion/lösning för onlinebokning och ett internsystem för ekonomihantering. Den ursprungliga idén var att i projekt GNT bygga på plattformen med vandrings- och cykelprodukter. Problemet var att driften av plattformen var både personalintensiv och kostsam. Systemverktygen var avancerade och för större ändringar och uppdateringar måste externa resurser anlitas.

Vid uppstarten av projektet konstaterades att den tidigare webblösningen inte längre var optimala varken vad gällde funktionalitet eller driftsekonomi. System som i alla delar var bättre och mycket billigare hade utvecklats och fanns att tillgå. Ett beslut togs därför om att skapa helt nya och mycket enklare lösningar för webbsidorna ”Vandringsland” och

”Cykelland”.

Basen för de nya webbsidor som tagits fram i projektet är de produktblad/ledpresentationer som producerats. Förutom ett standardiserat fakta- och informationsinnehåll ingår kartlösningar, system för svårighetsgradering (vandningsleder) och ett färgkodningssystem för cykelledskartor (exempel bilaga 1- 3).

När det gäller övrig information så har länknings till redan befintliga webbportaler använts i så stor utsträckning som möjligt. Portalen är nu i första hand tänkt som en informationsbas för vandnings- och cykelprodukter där alla typer av intressenter kan ”plocka hem” den information och de produkter man är intresserad av.

En mycket stor arbetsinsats har fått läggas på att utveckla den gemensamma presentationsstandard och inte minst på att färdigställa produktblad/ledpresentationer för projektområdets vandnings- och cykelleder. De produktblad som färdigställts har dock tagits emot mycket positivt av alla intressenter!

Arbetsområdets resultat

- En gemensam och gränsöverskridande informations- och presentationsstandard för vandnings- och cykelleder har tagits fram och etablerats i projektområdet.
- En gemensam och gränsöverskridande webbportal/faktabas för kvalitetssäkrade leder har utvecklats. Vid projektets slut är totalt 50 produktblad för vandnings- och cykelleder (17+33) inlagda på ”Vandringsland.se/no med undersidan ”Cykelland”. Fyra av lederna är gränsöverskridande.

Arbetsområdets effekter

- Projektområdets alla intressenter har fått ett verktyg och faktaunderlag som möjliggör en utveckling av nya vandnings- och cykelprodukter och en förbättrad marknadskommunikation. En nödvändig grund för framtida utveckling av områdets vandnings- och cykelturism har skapats. Företagens och destinationens konkurrenskraft har genom detta stärkts.

Problem under arbetet

Trots beviljade projektförlängningar har arbetsområdets volymmål – 80 produktpresentationer - inte kunnat uppfyllas. Förankringsarbetet, informationsinsamling/besiktningar, fotografering, kartproduktioner, översättningar med mera har tagit betydligt längre tid än planerat. Speciellt utmanande har arbetet med de gränsöverskridande lederna varit. Kvalitetsbrister och otydligt huvudmannaskap har också inneburit att många leder/produkter inte kunnat publiceras.

En stor mängd insamlad ledinformation återstår bearbeta. Arbetet kommer att fortsätta efter att projektet avslutats. Under 2019 beräknas ytterligare minst 15 produktblad för vandningsleder att färdigställas och publiceras. Portalen ”Vandringsland” är heller inte helt färdigutvecklad, utan kommer att kompletteras och färdigställas efter projektperioden. På grund av detta så har heller inte planerad marknadsföring av webbportalen genomförts i den omfattning som var planerad.

3.3 Utveckling infrastruktur

Huvudaktiviteter

Utreda, utveckla och etablera gemensamma standarder/kriterier kopplade till ett graderings- och kvalitetsmärknings-system för vandnings och cykelleder. Faktisk utveckling av nya vandnings- och cykelleder. Utreda, testa och om möjligt etablera ett betalsystem för cykel- och vandningsleder.

Stötta olika satsningar på infrastruktur genom framtagning av olika typer av skylt- och informationsmaterial.

Övergripande målsättning för aktiviteten:

Utveckla gemensamma strategier och verktyg i syfte att långsiktigt säkerställa och utveckla den infrastruktur som är en förutsättning för utveckling av produkterna cykel och vandring. Utveckla nya och attraktiva vandnings- och cykelleder.

Volymmål för aktiviteten:

Ej angett

Arbetsområdets resultat:

- Underlag för markägar- och nyttjanderättsavtal samt skötsel- och driftsplaner för vandrings- och cykelleder är framtaget.
- Ett kvalitetsmärkningssystem för leder utifrån kriterierna huvudmannaskap, ledinnehåll/gradering och drift/skötsel har tagits fram.
Systemet fungerar också som grund för utveckling av ny ledinfrastruktur.
- 5 nya vandrings- och 26 nya cykelleder/rundor har utvecklats på båda sidor gränsen (bilaga 4)

Fra etableringen av vandringsleden Jonsvik-runden i samarbete med Marker orienteringslag.

I samarbete med lednätverket Föreningen Dalslandsleder har informationstavlor för vandringsleders startpunkter tagits fram.

Enklare riktningsskytar för leder är framtagna i projektet.

Arbetsområdets effekter

- En större och attraktivare ledinfrastruktur som långsiktigt stärker projektområdet som destination för ledbaserad turism har utvecklats och kvalitetssäkrats. Företagens och destinationens konkurrenskraft har stärkts. En bättre grund för framtida utveckling av områdets vandrings- och cykelturism har skapats.

Problem under arbetet

Problematikk rundt leder

Det viste seg å være en utfordring å finne vandringsleder i Norge som tilfredsstillte de kvalitetskravene prosjektet har satt. Mange ruter er ikke tilstrekkelig merket, har ikke tilstrekkelig sti/vei (partier kan mangle), gror igjen som følge av manglende vedlikehold eller er uoffisielle leder uten grunneiers godkjenning for tilrettelegging. Eierskapet til ledene og/eller terrenget er også fragmentert, slik at det er vanskelig å plassere ansvar for tilrettelegging og vedlikehold.

Prosjektet utarbeidet infrastruktur til en ny led i Norge, «Jonsvikrunden», i samarbeid med Marker Orienteringslag, som utførte den praktiske opparbeidelsen i henhold til kvalitetskriteriene i prosjektet. En lærdom fra prosjektet er derfor at det både er tidkrevende og kostbart å etablere nye leder i henhold til kvalitetskriteriene.

Utmarksavdelingen for Akershus og Østfold eies av blant andre to grunneiersammenslutninger i Akershus og Østfold som til sammen representerer 73 grunneierlag. Vi har hatt dialog med disse grunneierlagene om Grenseløs naturturisme, behovet for å legge til rette for leder og mulighetene for næringsutvikling knyttet til jord- og skogbrukseiendommer, som for eksempel utleie av husvær til sykkel- og vandringsturisten. Ulike interesser gjør det imidlertid vanskelig å utvikle lengre vandringsleder.

Betalingsløsninger for bruk av vandrings- og sykkelledene har vært oppe til diskusjon en rekke ganger igjennom prosjektperioden. Det er krevende å etablere betalingsløsninger som vil fungere i praksis uten for mye administrasjon. I forbindelse med leie av hytte/hus har det vært en mulighet å bake en avgift inni prisen for husvær. Vertskapet står da som mottaker av avgiften og kan bruke midlene til vedlikehold av leden på sin eiendom. I de tilfellene et idrettslag (Marker orienteringslag) står for tilretteleggingen av leden, er det deres medlemskontingent som eventuelt bidrar til vedlikeholdet.

En inriktning når det gjelder arbeidet med betalingsløsninger har varit att det är brukarna, det vill säga de som använder lederna, som i någon form ska betala för detta. I projektområdet finns redan ett etablerat betalningssystem kopplat till kanotturismen (DANO/naturvårdskort). Diskussioner om framtida samverkan kring bland annat administration har förts. Att införa ett betalningssystem för vandrings- och cykelleder redan nu har dock ansetts vara olämpligt. Påbörjade utvecklingsprocesser måste först avslutas och ”sätta sig”.

3.4. Utbildning och nätverk

Huvudaktivitet

Genomföra utbildningar inom områdena exportkunskap, webb & sociala medier och utveckling av turistisk infrastruktur samt genomföra en guideutbildning.

Övergripande målsättningar för aktiviteten

Att genom olika utbildningsinsatser allmänt höja företagens/huvudmännens kunskaper och kompetens inom ämnena export, sociala medier och utveckling/drift av ledinfrastruktur.

Att tillgodose det behov av utbildade guider som är avgörande för viss affärs- och produktutveckling.

Att skapa ett företagsnätverk kring produkterna vandring och cykel och ett nätverk för leders huvudmän.

Volymmål för aktiviteten

- 15 företag/organisationer har medverkat i kurser och seminarier gällande exportkunskap.
- 20 företag/organisationer har medverkat i kurser och seminarier gällande användande av säljplattformar och sociala medier.
- 12 personer har genomgått guideutbildning och blivit certifierade guider.
- 15 representanter för vandrings- och sykkelleders huvudmän har utbildats i drift, utveckling och kvalitetssäkring av turistisk infrastruktur.

Förutsättningar och genomförande

Flera projekt med turisminriktning, både interregprojekt och andra, har genomförts i det geografiska insatsområdet under projektperioden. Många av dem har också erbjudit likartade utbildningar riktade mot samma målgrupper (se även punkt 11 "Förslag och idéer") Ambitionen för GNT har därför varit att i så stor utsträckning som möjligt söka samarbeten kring de olika utbildningsinsatserna. Gemensamma utbildningar och studieresor har i första hand genomförts i samverkan med interregprojektet IDA.

I arbetsrådets målsättningar ingick att skapa nya nätverk. Istället för att skapa ytterligare nätverk valde projektet istället att fokusera på att stärka och utveckla de redan befintliga nätverk som skapats i samband med tidigare projekt. Färre starka nätverk ansågs vara bättre än flera svagare. Föreningen Dalslandsleder och grunneiersammanslutningar i Akershus og Østfold är de föreningar/nätverk som projektet primärt arbetat med.

Flera möten med vandringsleders huvudmän har genomförts angående deras utbildningsbehov. Några specifika utbildningsbehov fanns inte utan det man i första hand efterfrågade var precis det som projektet arbetade med!

Några norska och svenska företagare samlade inför ett marknadsföredrag i Utrecht 2017

En **guideutbildning** har genomförts i projektet. 12 personer godkändes och har nu kompetens att arbeta som guider i hela projektområdet. Dessa är också certifierade enligt den nationella SveGuide-normen. Utbildningen har bedrivits gränsöverskridande, det vill säga deltagarna har fått en områdeskunskap som omfattar både sidor av gränsen. Detta innebär att de kommer att kunna arbeta som guider inom sina specialområden på båda sidor gränsen och blir tillgängliga för både norska och svenska företag. Det betyder också att det blir betydligt enklare att utveckla gränsöverskridande produkter där guidning ingår. För guiderna själva innebär den "gränslösa kompetensen" också att deras arbetsmarknad bli större och uppdragen sannolikt flera.

Som ett resultat av guideutbildningen har föreningen "Dalslandsguider" bildats, föreningen är ansluten till SveGuide. I föreningens styrelse sitter representanter från hela projektområdet och inriktningen är att fortsätta med gränsregionala guideutbildningar i samverkan med DTAB, Utsikten Scandinavian School och Dalslands Folkhögskola. En ny guideutbildning planeras att starta upp hösten 2019.

Blivande guider gör en gruppövning

AKTIVITETER I SAMMANFATTNING

I projektet har genomförts

5 studieresor – 2 utbildningar kring digital synlighet - 2 seminarium på temat export

–

1 guideutbildning

Arbetsområdets resultat:

- **32 unika företag/52 personer** har genom deltagande i olika utbildningsinsatser ökat sin kunskap och kompetens kring exportarbete och digital synlighet.
- **12 guider** har utbildats och certifierats enligt SveGuides normer.
- Befintliga nätverk har stärkts och ett nytt nätverk för guider – Föreningen Dalslandsguider – har bildats.
- Aktivitetsområdets volymmål har till allra största del uppfyllts.

Arbetsområdets effekter

- Mer kompetenta och därmed mer konkurrenskraftiga entreprenörer. Starkare lokal nätverk.
- Utbildade och certifierade guider möjliggör utveckling av nya produkter och affärer.

Problem under arbetet:

Aktiviteter i syfte att skapa möten och utbyten mellan de norska och svenska nätverken har varit svåra att få respons på.

4. PROJEKTORGANISATION

Dalslands Turist AB (DTAB) har projektägare på svensk sida och Havass Skog SA på norsk sida. DTAB:s vd har haft funktionen som övergripande projektledare med ansvar för den gränsöverskridande synkroniseringen. Därutöver har det funnits en verksamhetsansvarig på norsk respektive svensk sida. Dessa har arbetat motsvarande ca 55% (Nor) och 25% (Sve) i projektet. Därutöver har egen personal på norsk och svensk sida tillsammans arbetat ca 70 timmar/månad med projektet.

En extern resurs, LRF konsult, har haft ansvaret för ekonomiredovisning på svensk sida.

Projektledaren har tillsammans med verksamhetsansvariga bildat projektets styrgrupp. DTAB:s styrelse, med samtliga svenska finansiärer representerade, har utgjort projektets referensgrupp på svensk sida. Motsvarande på norsk sida har varit styret i Utmarksavdelningen for Akershus og Östfold tillsammans representanter for finansieringsinstitusjonene.

Under projekttiden har styrgruppen haft avstämningsmöten och andra kontakter flera gånger/månad. Projektverksamheten har kontinuerligt rapporterats till respektive lands referensgrupp.

5. INDIKATORER

Projektets aktivitetsindikator/-er som beskrivet i tilsagn/beslut	Antal enligt projekt- beslut	Hittills uppnått sedan projekt-start
Antal företag som får annat än ekonomiskt stöd	20	47
Företag som genom åtgärden etablerat sig på en större marknad	20	34
Företag som inlett nya exportsatsningar	10	20

Totalt 47 turistföretag/organisationer har på olika sätt varit engagerade i projektet. Av dessa har 34 st medverkat i affärsutvecklingsaktiviteter i form av mässor, workshops, utbildningar och/eller affärsutvecklingsprocesser i syfte att etablera sig på en större marknad. 20 av dessa företag har varit involverade i den produktutveckling som är kopplad till förfrågningar eller konkreta produktbeställningar från utländska researrangörer och kan sägas ha inlett nya exportsatsningar = företagen har hela eller delar av produkter som har exponerats eller nu säljs på olika exportmarknader.

6. GRÄNSÖVERSKRIDANDE MERVÄRDE

6.1 Gränsen som resurs

I projektområdet, som består av olika svenska och norska läns- och fylkesdelar, finns likartade och mycket goda förutsättningar för att utveckla vandrings- och cykelturism. Nya ledinfrastrukturer, även gränsöverskridande, har utvecklats i projektet utifrån gemensamma standarder. I den kommunikation som förts exempelvis med utländska researrangörer kring produktutveckling har det alltid tryckts på de möjligheter och den utvecklingspotential som ligger i att kunna nyttja hela den gränslösa destinationens produktutbud och att gränsen i sig kan höja höja produkternas attraktionskraft. Nationsgränsen har presenterats som en möjlighet att skapa attraktion istället för hinder. Även ledernas huvudmän och turistföretagen har insett möjligheten och värdet av att gränsöverskridande knyta ihop olika leder.

6.2 Utnyttjande av kritisk massa

Att kunna nyttja hela det geografiska områdets likartade resurser och förutsättningar som en grund för utvecklingsarbetet har liksom i tidigare gemensamma projekt ansetts vara en helt avgörande framgångsfaktor. Ju fler leder, företag och tillgängliga tjänster, desto större utvecklingspotential!

Det gränsregionala projektområdet är alltså i sin i helhet en viktig resurs och en absolut förutsättning för en optimal utvecklingsprocess.

6.3 Överbryggande av gränshinder

I projektet har det tagits fram gemensamma standarder för utveckling, drift och kvalitetssäkring av områdets ledinfrastruktur. Den gemensamma synen på hur ledinfrastrukturer hållbart och långsiktigt ska utvecklas och drivas undanröjer tydligt gränsen som ett hinder för ett fortsatt gemensamt utvecklingsarbete.

Den gränsöverskridande webbportalen, inklusive den gemensamma informations- och presentationsstandarden för vandrings- och cykelprodukter, förstärker också området som en gränslös naturturismdestination.

Möjligheterna för en utökad samverkan mellan gränsregionens företag kring exempelvis gränsöverskridande affärs- och produktutveckling har förstärkts.

7. DE HORIZONTELLA KRITERIERNA

7.1 Hållbar utveckling

Naturen er en av de viktigste produksjonsfaktorene for å skape lønnsomme naturturismeprodukter. Prosjektet har tilstrebet å legge til rette vandring og sykling i nærhet til naturen uten at dette skal føre til stor slitasje på omgivelsene. Sykkelledene er i stor grad lagt til offentlig vei, som uansett har en viss trafikk. Vandringsledene er godt merket og tilrettelagt med broer og klopper for å kanalisere trafikk og hindre slitasje. I produktbladene er etablerte rasteplasser framhevet. Produktbladene beskriver også naturen og i noen grad hvilke hensyn de besøkende bør ta.

I syfte att skydda naturmiljöerna har det i så hög utsträckning som möjligt arbetats med gps-märkta cykelleder istället för med traditionell skyltning i projektet. Den satsning på guider som ingår i projektet bidrar också till en hållbar utveckling. Naturbaserade produkter där guidning igår innebär en styrningsmöjlighet som är viktig både ur ett kvalitets- och hållbarhetsperspektiv.

7.2 Like muligheter og ikke-diskriminering.

Reiseliv legger til rette for at folk møtes på tvers av landegrensar og kulturer. Dette prosjektet er intet unntak ved at det har hatt fokus på å tiltrekke utenlandske besøkende. Prosjektet har også lagt vekt på differensierte produkter, f.eks. ulike overnattingsmuligheter, ulik vanskelighetsgrad på leder, ulikt terreng og omgivelser og mulighet for å kombinere natur med kulturopplevelser. Dette bør kunne møte ulike preferanser og kunne tilpasses de reisendes økonomi. Samtidig har prosjektet bidratt til å synliggjøre de lokale vandrings- og sykkelmulighetene overfor lokalbefolkningen, slik at man også lokalt kan være besøkende langs grensen.

Prosjektet har tilstrebet å gi vertskap og tilbydere med ulik bakgrunn like muligheter for forretnings- og produktutvikling.

Utvecklingsinsatserna utgår i mycket från en konstaterad marknadsefterfrågan. Produkter och tjänster som utvecklas för export anpassas därför självklart till andra nationaliteter och kulturer vilket får anses bidra till ökad mångfald och integration.

I projektet har ingen skillnad gjorts på företag/deltagare utifrån kön, bakgrund, religion eller etnicitet.

7.3 Likestilling mellom kvinner og menn

Besöksnäringen är en relativt jämställd bransch ur ett könsfordelningsperspektiv. Prosjektet har også tilstrebet kjønnsbalanse i deltakelse på aktiviteter i regi prosjektet. Prosjektet har lagt vekt på å bruke kjønnsnøytrale bilder og beskrivelser i informasjonsmateriell.

8. INFORMATION OCH KOMMUNIKATION

Projektet har i alla delar följt de regler och riktlinjer som gäller information om kommunikation.

Gemensamma affischer med projektinformation har varit uppsatta på samtlige arbeidsplatser där projektet bedrivits.

I all kommunikation har det tydligt informerats om projektets finansiering. Programmets logotype har synliggjorts på webbsidor, skyltar, trycksaker och i samband med mässor, seminarier och liknande.

Framtagen gränsöverskridande portal för vandrings- och cykelleder kommer att drivas vidare - informationen kommer att finnas kvar.

9. FÖRANKRING AV PROJEKTETS RESULTAT OCH EFFEKTER

Framtagna standarder för utveckling, drift, kvalitetssäkring, gradering och presentation/information av ledinfrastruktur är väl förankrade hos såväl projektets huvudmän som övriga intressenter i projektområdet. Projektets resultat och effekter kommer att utgöra en viktig grund för det fortsatta utvecklingsarbetet.

Projektet har lett till organisationsförändringar hos den svenska projektägaren DTAB. Bland annat har en fast affärsutvecklingstjänst i organisationen inrättats. Detta för att långsiktigt kunna säkerställa projektresultaten och arbeta vidare utifrån dessa efter projektidens slut. DTAB kommer också att ansvara för den fortsatta driften och utvecklingen av ”vandningsland.se”.

Som ett resultat av guideutbildningen har föreningen ”Dalslandsguider” bildats, föreningen är ansluten till SveGuide. I föreningens styrelse sitter representanter från hela projektområdet och inriktningen är att fortsätta med gränsregionala

guideutbildningar i samverkan med DTAB, Utsikten Scandinavian School och Dalslands Folkhögskola. En ny guideutbildning planeras att starta upp hösten 2019.

Projektets resultat kommer också att i stora delar förvaltas och vidareutvecklas genom interregprojektet LET/LAT som ska genomföras 2019-2022.

Projektet har i olika omfattning samarbetat med interregprojekten IDA, Gränsen som Attraktion och Unionsleden.

Det er et behov for å fortsette arbeidet, både med å opparbeide, vedlikeholde og synliggjøre leder og med å koble dette arbeidet til lokale bedrifter som tilbyr produkter og tjenester knyttet til sykkel og vandring. Det er viktig å kunne koble på LET/LAT-prosjektet, som på mange måter tar over etter Grenseløs naturturisme. Samtidig er det viktig at de involverte aktørene i Grenseløs naturturisme fortsetter sitt arbeid lokalt og bruket sitt nettverk som er jobbet fram, blant annet gjennom prosjektet. Det bør legges til rette for å koordinere aktører, interesser og tiltak.

10. AKTIVITETER OCH EKONOMI

Projektet har i allt väsentligt genomförts i enlighet med aktivitetsplan och budgetar.

Preliminära kostnader fordelt på de fire innsatsområdene i NOK/SEK

Forretningsutvikling	900 000 NOK- 980 000 SEK
Salgsplattform	345 000 NOK - 1 186 000 SEK
Infrastruktur	440 000 NOK – 609 000 SEK
Nettverk	565 000 NOK – 777 000 SEK
GNTOH	228 000 SEK

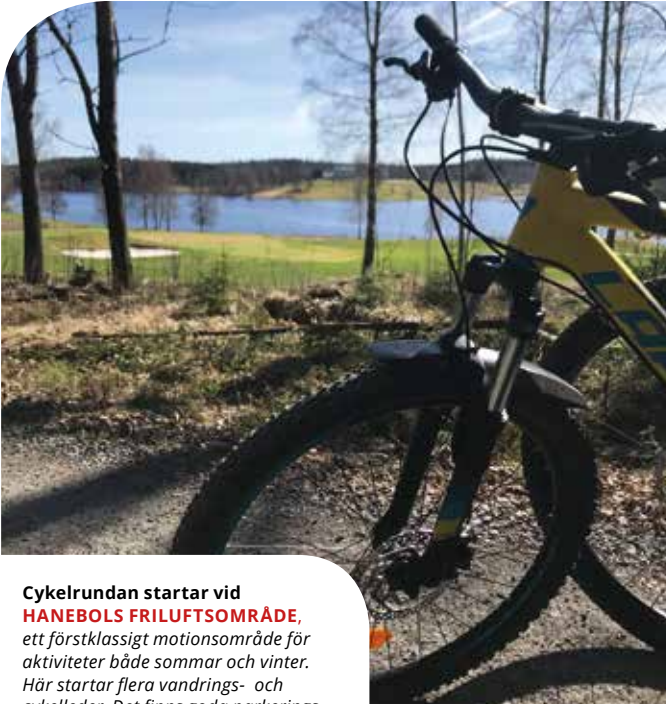
11. FÖRSLAG OCH IDÉER

Flera projekt med turisminriktning, både interregprojekt och andra, har genomförts i det geografiska innsatsområdet under projektperioden. Projekten har i många delar haft likartade aktiviteter och samma målgrupper. För målgrupperna/företagen kan detta bli förvirrande och ibland svårt att skilja projekten åt. En konkurrensliknande situation kan också uppstå mellan projekten.

En utökad samverkan/samordning mellan ”besläktade” projekt skulle bland annat skapa ett bättre resursutnyttjande och underlätta kommunikationen gentemot projektens målgrupper. Ett bra initiativ har varit projektet ”Gränsen som attraktion” inbjudan till regelbundna samrådsmöten med andra relevanta interregprojekt i området.

Vad vi efterlyser är någon form av krav från interregsekretariatets sida på obligatorisk samverkan och informationsutbyte mellan likartade projektområdet. Samverkan mellan projekt bör också vara en fast rapporteringspunkt i lägesrapporterna.

Projekt GNT har exempelvis när det gäller utbildningar, studieresor och mässhdeltagande i delar samverkat med interregprojektet IDA, vilket skapat tydliga mervärden för båda projekten.

Cykelrundan startar vid **HANEBOLS FRILUFTSOMRÅDE**, ett förstklassigt motionsområde för aktiviteter både sommar och vinter. Här startar flera vandrings- och cykelleder. Det finns goda parkeringsmöjligheter, omklädningsrum, dusch/bastu och grillplatser.

Cykel Storspåret/Kroppan

Hanebol-Edsleskog-Hanebol **45 km**

Åmål, Dalsland

Mountainbike

UNDERLAG Grus- skogsvägar 33 km, skogsstigar 12 km

UTRUSTNINGSKRAV/CYKEL Mountainbike

BILTRAFIK Mestadels mindre grus- eller skogsväg med begränsad trafik

START & MÅL Hanebols Friluftsområde, Åmål

GPS www.amal.se/media/256566/cyb4_storsparet_petersborg_sandvika_hanebol_45_km.gpx

MARKERING Orange markering i 20 km (Storspåret) sedan markerad

HUVUDMAN Åmåls kommun

HITTA HIT Hanebols friluftsområde – Från E45, följ skyltning mot Hanebol, avfart ca 500 m norr om rodellen/korsningen väg E45/V 164, Åmål.
Öppettider omklädningsrum: Mån-fre 09.00-21.00 - Lör-sön 09.00-18.00

CYKELUTHYRNING
I Bengtsfors finns mountainbikecyklar att hyra hos **Silverlake Canoeing**, 0531-106 40, silverlake.se

CYKELSERVICE **MAK:s Cykelservice**, Strandgatan 5, Åmål, 0532-133 87, makscykel.se

LOGI, MAT, DRYCK I Åmåls stad finns många olika boendeanternativ – allt från ställplatser och camping till hotellboende – och ett stort utbud av restauranger och fikaställen. För mer information eller tips, kontakta eller besök gärna turistbyrån!
Edsleskogs Wårdshus - beläget ca 1,5 km från ledmålet erbjuder logi - edsleskogswardshus.se.
Golfrestaurangen Forsbacka – mat, fika och logi – forsbackagk.se

ATT TÄNKA PÅ Att cykla i naturen är härligt och enligt allemansrätten får du cykla både i naturen och på enskilda vägar. Tänk på att inte cykla över tomt, plantering eller mark som lätt kan skadas!
Använd hjälm och trafiksäker cykel. Visa hänsyn till medtrafikanter, gående och joggare. Tänk på att årstid och väderlek avsevärt kan förändra beskrivet underlag!

MER INFORMATION
dalsland.com/amal
amal.se
vandringssland/cykelland.se
För Storspåret finns ett produkt-/informationsblad med mer information.

LEDBESKRIVNING **Storspåret/Kroppan**

Storspåret/Kroppan är en 45 km lång cykelslinga med start och mål vid Hanebol i Åmål. De första 20 kilometrarna till Edsleskog går på leden "Storspåret" som bjuder på varierande underlag med allt från lätt cykling till svårare tekniska passager. Från Edsleskog går leden norrut på lättcyklade grusvägar i vacker natur mot sjöarna Ömmeln och Övre Kalven. På vägen tillbaka mot Hanebol passeras Sandvikens badplats och Forsbacka Golfklubb. Längs leden finns många vackra platser att stanna till vid för en paus och eller ett bad.

Från starten i Hanebol följer man skyltningen "Storspåret" och orange markering. Efter ca 3,5 km korsar man väg 164 vid Korsbyn och leden går sedan på mindre stigar, skogs- och grusvägar. Efter 9,5 respektive 11 kilometer passeras två fina och sjö nära lägerplatser, Bergstjärnet och Handskesjön. Runt Handskesjön är det bitvis stenigt och svårcyklat.

Efter 20 km slutar Storspåret vid Högledens skidanläggning och härifrån fortsätter cyklingen på grusvägen in mot Edsleskog. Framme i Edsleskog följer man väg 164 ca 100 meter och viker sedan av till höger under vägen och följer Pilgrimsleden/orange markering till Fryxellsgården och Edsleskogs gamla kyrka. Platsen är också slutmål för Dalslands 100 km långa Pilgrimsleden.

Nu bär det svagt uppför i 2,5 km till hembygdgården Petersborg – en mycket fin rastplats! Turen fortsätter sedan mot Kroppan och passagen mellan sjöarna Ömmeln och Övre Kalven och viker sen ner mot sjön Nedre Kalven. Här passeras "Tigersprånget" – en plats för ett vågat hopp på egen risk ut i sjön – och strax efter ligger badplatsen vid Sandviken.

Efter Sandviken cyklar man förbi Forsbacka Golfklubb på höger sida. Efter 2 km kommer leden fram till väg 2257, här håller man höger och viker efter ca 200 m in på grusvägen som går förbi Korsbydammen mot Korsbyn. Obs - på sträckan kan hästränning förekomma! Efter ca 2 km håller man vänster mot Sköllerud och följer sedan Storspåret tillbaka till Hanebol.

Interreg
Sverige-Norge
Europeiska regionala utvecklingsfonden

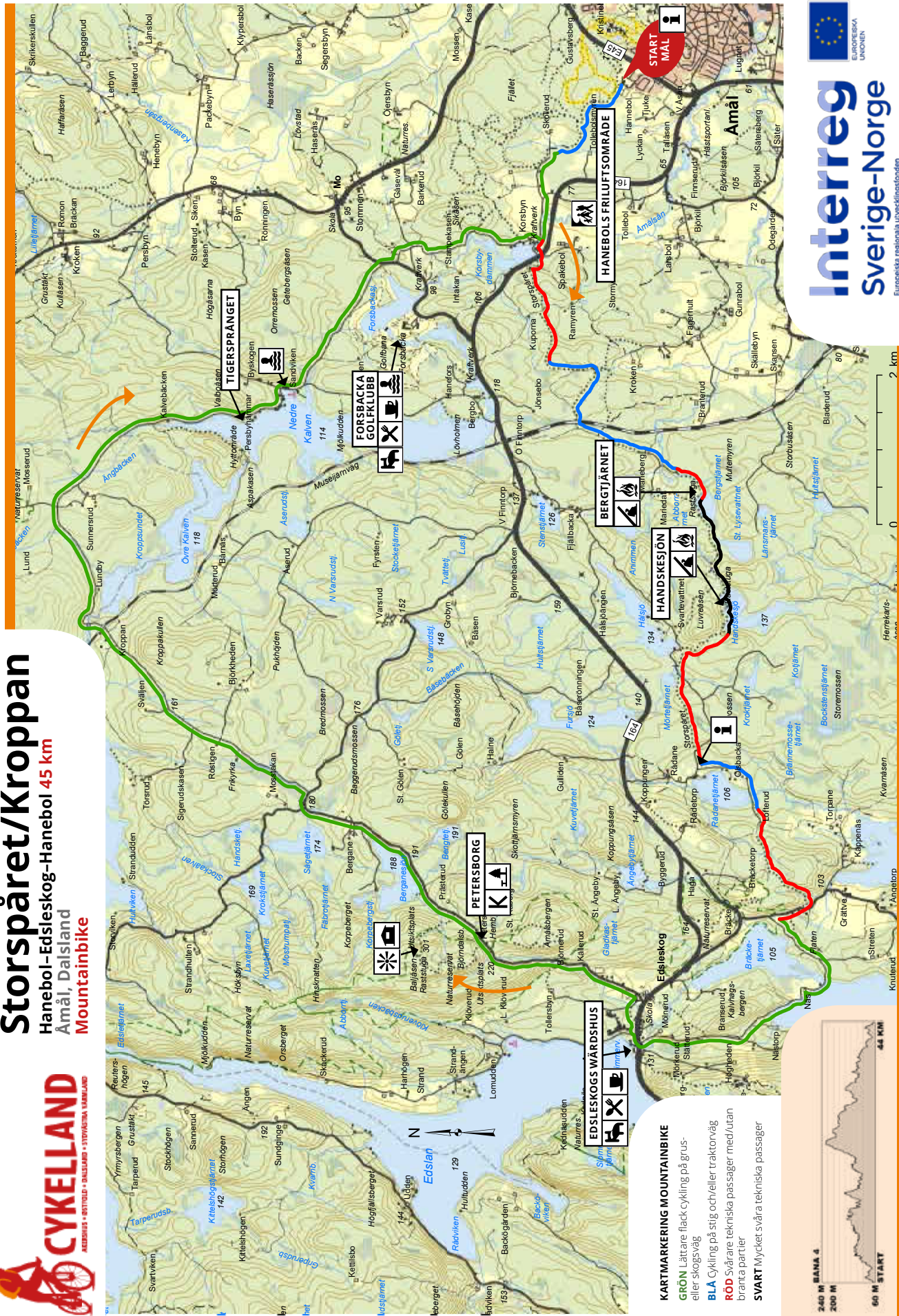

CYKELLAND
 ÅRSBERG • BOTTED • DALSLAND • STORFORSKA SAMLÅND

Storspåret/Kroppan

Hanebol-Edleskog-Hanebol 45 km
 Amål, Dalsland
 Mountainbike

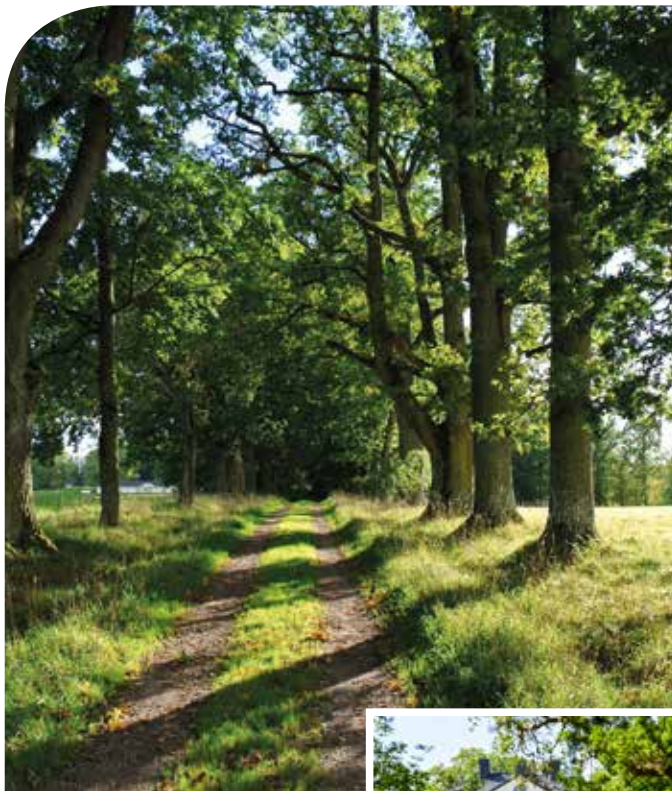

KARTMARKERING MOUNTAINBIKE

- GRÖN** Lättare flack cykling på grus- eller stogs väg
- BLÅ** Cykling på stig och/eller traktorväg
- RÖD** Svårare tekniska passager med/utan branta partier
- SVART** Mycket svåra tekniska passager

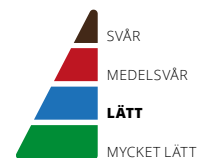

KARTAB HB, AMÅL 2019

Vandringsled Baldersnäs

Dals Långed ca 5 km
Dalsland

TID 1-1,5 timmar
START & MÅL Baldersnäs herrgård, Dals Långed
MARKERING Omarkerad, tydlig stig
HUVUDMAN Västkuststiftelsen

HITTA HIT & PARKERING

Baldersnäs ligger ca 3 km norr om Dals Långed. Mycket bra skyltning till anläggningen finns från alla större vägar i området. Två större parkeringar finns i anslutning till anläggningen.

LOGI & MAT

Baldersnäs erbjuder hotellrum i Herrgårdbyggnaden eller rum i nybyggda flyglar med utsikt över Laxsjön. Välrenommerad restaurang och sommarcafé. Bokning & info tel 0531-412 13

ÖVRIGT PÅ BALDESNÄS

Steneby Hemslöjd - Hantverksutställning och butik, öppet dagligen maj-sept 11-18
Gästhamn med el, vatten, toalett, dusch och tvättstuga.
För att utnyttja lägerplatsen vid "Världens ände" krävs innehav av naturvårdskort. Information - dalslandnordmarken.se

BLÅ LÄTT VANDRING

Grusväg och/eller stig med små höjdskillnader. Blöta partier kan förekomma.

MER INFORMATION

vandringsland.se
naturidalsland.se
baldersnas.eu

LEDBESKRIVNING Baldersnäs

En riktig naturpärla! På en halvö i Laxsjön, som ingår i Dalslands kanals sjösystem, ligger ett av Dalslands populäraste besöksmål - Baldersnäs herrgård och naturreservatet Baldersnäs. Längs strandlinjen runt halvön går en ca 5 km lång vandrings slinga som är i stort sett fri från backar och som bjuder på många fina naturvyer.

Baldersnäs är ett naturreservat och ett av Dalslands stora turistmål. På anläggningen finns bland annat hotell, restaurang, sommarcafé och hantverkshus. Under främst sommarhalvåret genomförs också en mängd större evenemang.

Runt herrgårdsbyggnaden finns en parkanläggning med anor från slutet av 1700-talet. Den bestod ursprungligen av över 240 främmande trädslag, tusentals exotiska växter, konstgjorda holmar, broar, promenadstigar och paviljonger. Delar av den storslagna anläggningen finns kvar än idag och utgör ett populärt strövområde.

För den som vill vandra en lite längre sträcka finns en 5 km lång strandpromenad som leder runt hela Baldersnäs halvön. Längs leden finns flera fina rastplatser och möjligheter till bad. Vill man gå hela sträckan startar man i anslutning till den nedre parkeringen vid Bränneriviken. Men det går också bra att ansluta från herrgårdsområdet. Vid halvöns spets, som kallas "Världens ände", finns en större lägerplats med toaletter, vindskydd och eldstad.

Interreg
Sverige-Norge
Europeiska regionala utvecklingsfonden

Baldersnäsleden

Dals Länged ca 5 km
Dalsland

Sykkel og båt Strømsfoss-Tistedal

Strømsfoss 37 km
Østfold

Fritid
Tursykling

TID 4–5 timer

VEIDEKKE Grusvei på noe av veien mellom FV 21 og Torpedal, men i hovedsak asfalt.

KRAV TIL SYKKEL Standardsykkel

BILTRAFIKK FV21 har tidvis stor trafikk (2km)

START & MÅL Strømsfoss

PRAKTISK INFORMASJON

PARKERING

Gode parkeringsmuligheter ved Strømsfoss og Tistedal

BO OG SPISE

Hytter til leie
www.finn.no
www.utmarksavdelingen.no

Kafe og butikk i Møllerens hus
www.mollerenshus.no

Kafe og gårdsbutikk på Holt
www.holtgard.no

Furulund Kafe Aremark
www.facebook.com/furulund.kafe/

Butikk og bakeri i Tistedal

Bank, butikk og bensinstasjon i Fossby

SYKKELUTLEIE OG VERKSTED

Finnes ikke i området per november 2018

RUTEBESKRIVELSE Strømsfoss-Tistedal

Denne kombinerte sykkel- og båtturen tar deg igjennom Haldenkanalens mange historiske perler. Du kan sykle Strømsfoss-Tistedal og ta motorskipet «Brekke» tilbake, eller ta motsatt vei.

Tar du sykkelen sørover fra Strømsfoss på vestsiden av Aremarksjøen, kan du ta en avstikker til Vestfjella med unike friluftsopplevelser og mulighet for overnatting i hytter. Vestsia-veien er småkupert og går gjennom gårdstun, dyrka mark og har utsikt til Aremarksjøen på flere steder.

Ved kraftverksdammen på Skolleborg er det mulighet for å se bever. Ved Skodsberg følges FV 21 ca 2 km hvor du tar av mot Torpedalen. Ved Moanene går veien over i grusvei ca 9 km. Elva Fisma snor seg idyllisk langs fylkesveien og har blant annet ørret og ål. Fra Torpedalen er det asfaltert vei mot Asak og Tistedal.

Ved brygga i Tistedal ligger motorskipet «Brekke» som tar deg opp til Strømsfoss, blant annet gjennom Brekke sluser som er Nord Europas høyeste slusertrapper på 26,7m.

Interreg
Sverige-Norge
Europeiska regionala utvecklingsfonden

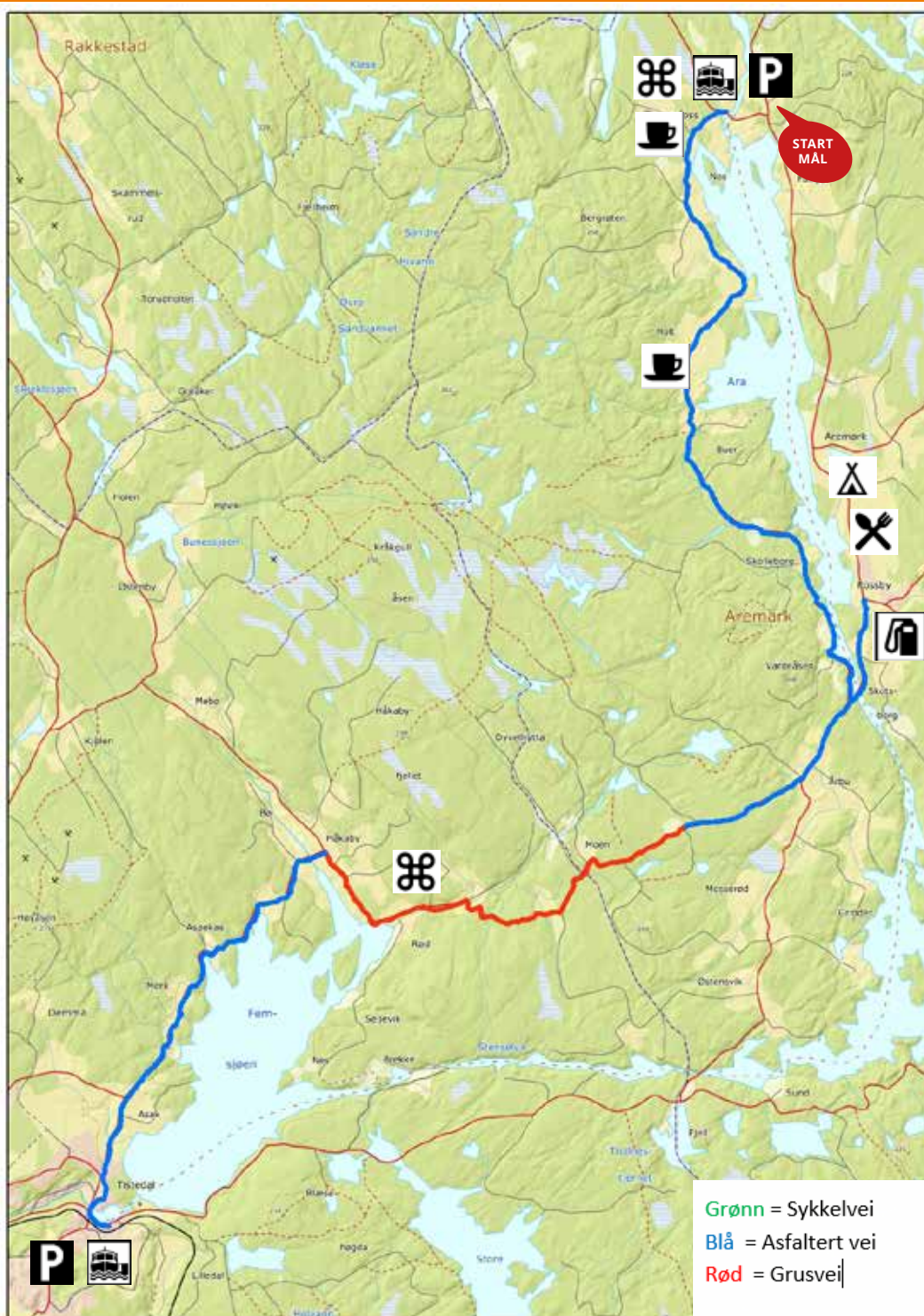

Strømsfoss-Tistedal

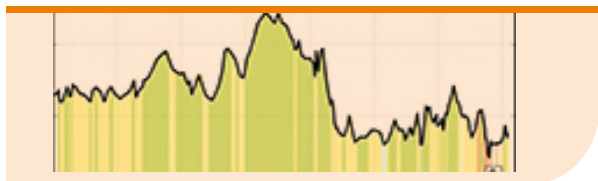
Strømsfoss 37 km

Østfold

Fritid Tursykling og Båttur

KARTAB. ÅMÅL 2018 · GRAFISK FORM DALSLANDS TURIST AB

Nya leder som är utvecklade inom ramen för projekt Gränslös Naturturism 2015-2018

Cykelleder/rundor

Aremarksjøen rundt
Aspern rundt
Bergsplass- Jakobsrud (går över riksgrensen)
Buerkroken rundt
Gjølsjøen rundt
Hemnessjøen rundt
Kroksundrunden
Nordre Kornsjø-Skauskroken (går över riksgrensen)
Rødenessjøen rundt
Rømsjøen rundt
Skaukroken-Bästtorp (går över riksgrensen)
Skaukroken-Enningedalen
Strømsfoss-Tistedal
Svenskeruta Buer-Väng (går över riksgrensen)
Østkroken til Tolsby
Øymarkssjøen rundt
Halden-Årnes (Pakketur med 3 overnattinger)
Forsbackaturen
Knarrbysjön runt
Landsbygdsrundan
Lilla Tollebolsrundan
Norra Turen
Stenebyturen
Ärtemarksrundan
Torrskogsturen
Dalsland XC 60

Vandringsleder

Bergstien (går över riksgrensen)
Flyktningeruta
Jonsvikrunden
Linnekleppen
Tistedal-Tresticklan (går över riksgrensen)